

EXPO

LICHT

HUIS VAN ALIJN

Vlaanderen
verbeelding werkt

Het Huis van Alijn wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap en de Stad Gent
v.o.z. Sami Sougair, Botermarkt 1, Gent / officie: Randoald Sabbe

gent:

WITT

POP

POP

25.06'22-26.03'23

Wanneer het licht uitgaat en de poppen op scène verschijnen, begint de magie. In de expo *Licht uit. Pop op* toont het Huis van Alijn zijn bijzondere collectie theaterpoppen van de 20e eeuw tot nu. Wat typeert het poppen- en figurentheater? Hoe komt een voorstelling tot stand? En wat maakt dit erfgoed zo waardevol? Ontdek de magische wereld van poppen en figuren voor en achter de schermen. 25.06.22-26.03.23

1

3

2

Drie bijzondere collecties

Het Huis van Alijn bewaart een uitgebreide collectie rond poppen- en figurentheater. In de expo 'Licht uit. Pop op' tonen we het erfgoed van **Pierke van Alijn en zijn voorlopers**, het **Gentse Theater Taptoe** en de **Mechelse familie Contryn**. Deze drie unieke en heel verschillende collecties illustreren uiteenlopende facetten van het poppen- en figurentheater in Vlaanderen van begin 20^e eeuw tot vandaag.

De drie gezelschappen hebben elk hun eigen verhaal en accenten. Ze worden in de expo vertegenwoordigd door **Koen Vergauwen**¹ (speler Pierke van Alijn), **Luk De Bruyker**² (Theater Taptoe) en **Paul Contryn**³ (familie Contryn). Ze zijn alle drie nog steeds actief als poppenspeler.

PIERKE VAN ALIJN EN VOORLOPERS

Persdossier expo 'Licht uit. Pop op'

Spelleke van de Muide (1922-1942)

Spelleke van Folklore (1942-2013)

Pierke van Alijn (2013-vandaag)

Pierke verschijnt een eeuw geleden op het toneel bij het Spelleke van de Muide, maar zijn wortels gaan terug tot de 16^e eeuwse Italiaanse commedia dell'arte. De spelers spelen met stangpoppen en de interactie met het publiek is belangrijk. De voorstellingen zijn gericht op kinderen. In de beginjaren bevatten de stukjes duidelijk een katholieke moraal. Dit verdwijnt steeds meer naar de achtergrond. Humor en plezier winnen aan belang maar een educatieve ondertoon blijft wel belangrijk. Het gezelschap bestaat volledig uit vrijwilligers en is vandaag nog steeds wekelijks actief op de museumzolder van het Huis van Alijn.

www.huisvanalijn.be/nl/pierke-van-alijn

THEATERTAPTOE

Marionettentheater Taptoe (1968-1981)

Theater Taptoe (1981-2009)

Taptoe's Erf (2011-vandaag)

Theater Taptoe werd opgericht door Luk De Bruyker, vandaag nog steeds actief als poppenspeler. Het gezelschap start in 1968 als traditioneel marionettentheater, maar experimenteert al snel met nieuwe figuren en technieken. Ze spelen voor kinderen en volwassenen. In 1978 professionaliseert het gezelschap met Freek Neiryck als artistiek leider. Taptoe speelt in binnen- en buitenland en gaat maatschappelijke thema's niet uit de weg. Het gezelschap tast steeds haar artistieke grenzen af en zoekt aansluiting met uiteenlopende kunstdisciplines. In 2009 krijgt Taptoe onverwacht negatief advies op zijn subsidieaanvraag. Het gezelschap wordt opgedoekt maar Luk De Bruyker blijft actief in vzw Taptoe's Erf.

Theater Taptoe

Maak van je leven een droom en van een droom je leven.

42 jaar lang speelde Theater Taptoe een grensverleggende rol in de ontwikkeling van het figurentheater in Vlaanderen en in het buitenland. Dit boek, met foto's van Michiel Hendryckx (1976-1987) en Luk Monsaert (1990-2022) schetst een beeld van dit theatergezelschap. Tekst door Béa Migom.

Het boek is vanaf 25 juni 2022 ook verkrijgbaar in de museumshop van het Huis van Alijn.

www.taptoeserf.be

DE MECHELSE FAMILIE CONTRYN (JEF, LOUIS EN PAUL CONTRYN)

Spelleken van Ulenspiegel (1942-1943)

Hopla (1948-1965)

Mechels Stadspoppentheater (1965-1995)

Figurentheater DE MAAN (1995-2015)

Theater DE MAAN (2015-vandaag)

Sinds de jaren 1940 spelen drie generaties van de Mechelse **familie Contryn** onafgebroken poppen- en figurentheater voor kinderen en volwassenen. De spelers van het Spelleken van Ulenspiegel (opgericht door Jef Contryn) gebruiken marionetten, Hopla kiest voor handpoppen en later ook andere soorten figuren. Vanaf eind jaren 1950 verzorgt Hopla één keer per maand het kleuterkwartiertje in het jeugdprogramma van Nonkel Bob op televisie. De stukjes worden gemaakt door Louis Contryn, de figuurtjes worden erg populair. Tijdens de jaren 1990 experimenteert Paul Contryn met nieuwe materialen en speltechnieken. Er is meer aandacht voor vormgeving en beeldtaal en bij DE MAAN krijgen ook objecten een plek op het podium. De spelers worden steeds meer zichtbaar voor het publiek. Paul Contryn is vandaag scenograaf, figurenmaker en speler bij DE MAAN.

www.demaan.be/

Poppen- en figurentheater is sterk geëvolueerd doorheen de tijd. De drie collecties zijn een kapstok om een breder verhaal te vertellen over deze theatervorm in Vlaanderen van begin 20e eeuw tot vandaag. In deze expo vertellen we in het bijzonder meer over het werk achter de schermen, over de makers en spelers.

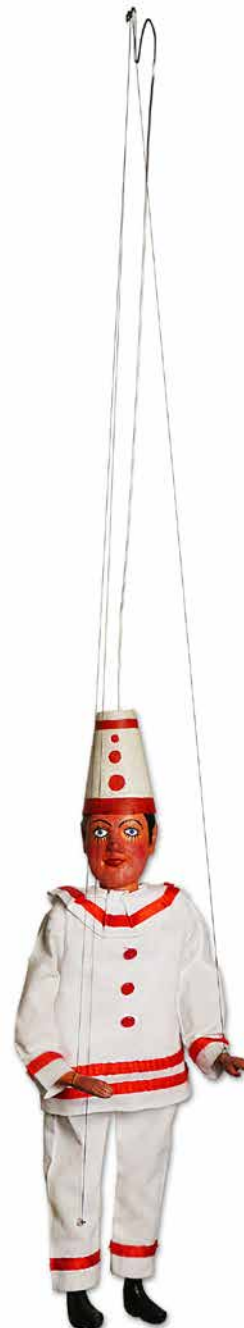
Wat typeert het poppen- en figurentheater?

De manier waarop figuren op scène bewegen is cruciaal. De verschillende soorten poppen worden allemaal met een andere techniek bespeeld. Een handpop beweegt helemaal anders dan een marionet. De keuze van de techniek bepaalt mee de dynamiek van de personages en het verhaal.

Verskillende technieken

Marionet van De Kleine Prins (TheaterTaptoe)

Stangpop van Pierke (Pierke van Alijn)

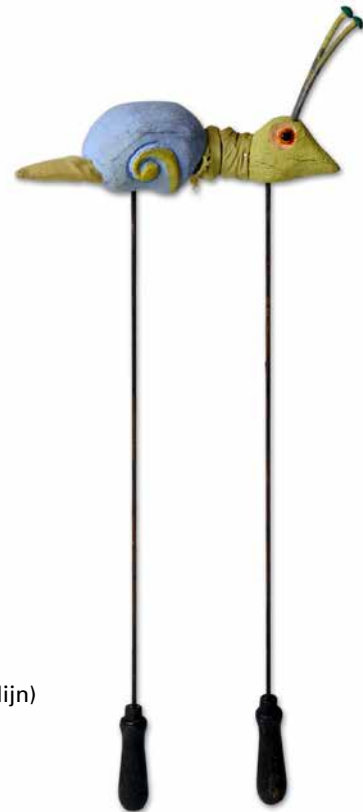
Om de boodschap of het verhaal kracht bij te zetten, worden bepaalde kenmerken van de personages uitvergroot, zodat het publiek de figuur in een enkele oogopslag herkent. Aan de andere kant zijn er eigenaardige, fantasierijke figuren die de verbeelding prikkelen.

Stangpop van Daniël Termont (Pierke van Alijn)

Stangpop van Pietje de Dood (Pierke van Alijn)

Stafpop van een slak (Contryn)

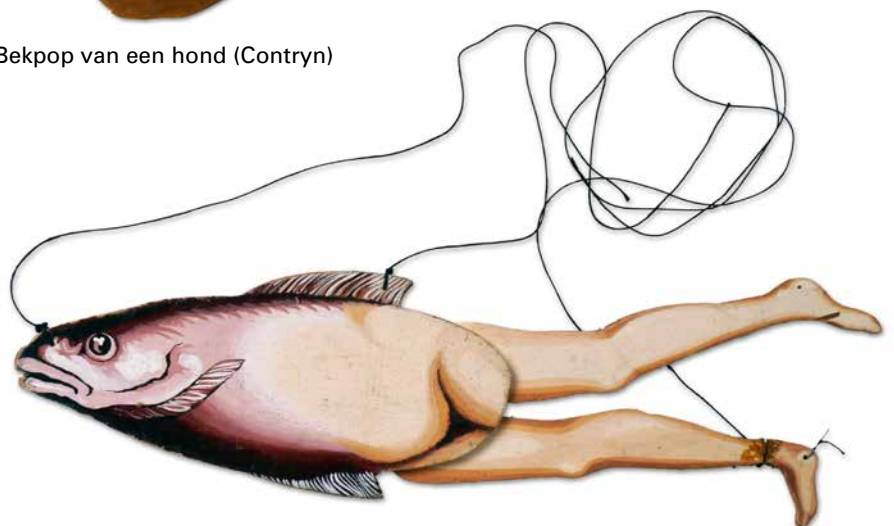
Bekpop van een hond (Contryn)

Masker van Nero (TheaterTaptoe)

Handpop van de duivel (Contryn)

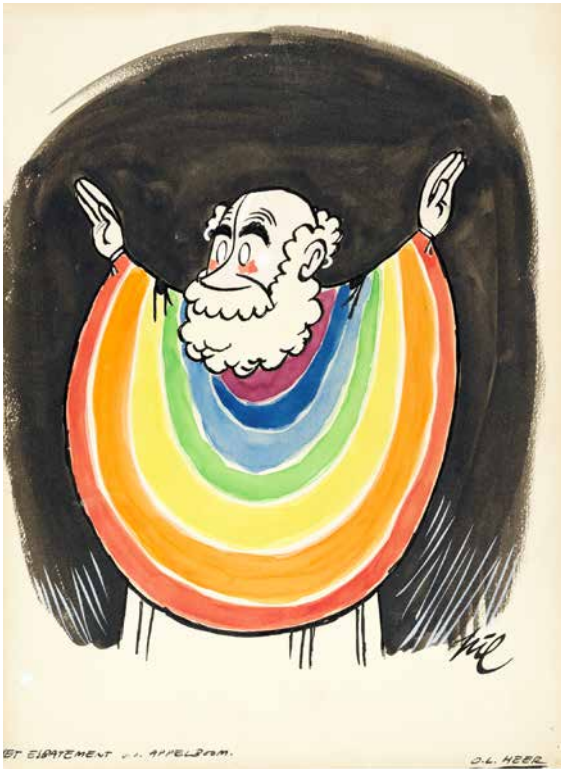

Marionet van een Vrouwvis (TheaterTaptoe)

Hoe komt een voorstelling tot stand?

Persdossier expo 'Licht uit. Pop op'

Een blik achter de schermen in het atelier en achter de scène. Over het vakmanschap en creativiteit van de makers en spelers en de interactie met het publiek. Tijdens een bezoek aan de expo kan je ook zelf met theaterpoppen spelen.

Ontwerptekening van 'God' uit Het esbatement van de appelboom. Ontwerp: 'Pil' voor Hopla (familie Contryn), 1965

Ontwerptekening De Kleine Prins (TheaterTaptoe)

Poppentheater: erfgoed?

Hoe bewaar je dit erfgoed met een blik op de toekomst? En wat is de waarde ervan?

Behoud en beheer van de collectie in het Centraal Erfgoeddepot in de Ghelamco Arena

Foto's © Michiel Devijver

Scenografie en concept

De Kleine Expeditie en Koen Bovée

Waarom organiseert het Huis van Alijn deze expo?

Het Huis van Alijn heeft door zijn huispoppentheater altijd een nauwe band gehad met poppenspel. Hierdoor was er al een bijzondere collectie Gentse theaterpoppen. In 2021 breidde de collectie aanzienlijk uit. Via CEMPER, het Centrum voor Muziek- en Podiumerfgoed, verwierf het Huis van Alijn twee nieuwe collecties met in totaal meer dan 300 theaterpoppen. Deze nieuwe collecties omvatten:

- Theaterpoppen van het Gentse Theater Taptoe, gesticht door Luk De Bruyker
- Poppen die verzameld, gebruikt of gemaakt zijn door drie generaties van de Mechelse familie Contryn, door medewerkers van de School voor Poppenspel en de figurentheaters Spelleken van Ulenspiegel en Hopla.

Deze verwerving is een uitgelezen kans om de collectie rond poppen- en figurentheater voor het eerst te tonen aan een breed publiek in een expo en tegelijkertijd achter de schermen de collectie diepgaand te registreren, verrijken en onderzoeken.

Over de schenking

In het najaar van 2019 zocht CEMPER, het Centrum voor Muziek- en Podiumerfgoed, naar een nieuwe thuis voor haar collectie van honderden historische theaterpoppen. CEMPER is een dienstverlenende erfgoedorganisatie die geen collecties beheert zoals musea. Ze zocht dus een nieuwe bestemming voor deze historische theaterpoppen.

Na een oproep stelden twaalf instellingen, waarvan drie uit het buitenland, zich kandidaat om delen van de collectie op te nemen. Er werden vijf organisaties geselecteerd: Amsab-ISG, het Huis van Alijn, de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, het Museum Hof van Busleyden en het Centro Internacional del Títere de Tolosa (Spanje).

Meer info:

<https://huisvanalijn.be/nl/nieuws/theaterpoppen>

<https://www.cemper.be/poppencollectie>

Waarom bewaart het Huis van Alijn deze collecties?

De figuren, decors, ontwerptekeningen en het talrijke beeldmateriaal van voorstellingen laten toe de **geschiedenis en de evoluties van het poppen- en figurentheater te onderzoeken en te duiden**. Poppenspel weerspiegelt veranderende opvattingen over het opvoeden van kinderen, over normen en waarden of over hoe we onze vrije tijd beleven. Voor veel mensen hangen er ook emoties en herinneringen vast aan het poppenspel.

Naast fysieke collectiestukken is er ook een **immaterieel luik**. Spel- en maaktechnieken, vaak doorgegeven van generatie op generatie, zitten in de hoofden van makers en spelers. Door samen te werken met de betrokken spelers en makers proberen we enkele van die immateriële aspecten te documenteren.

De drie collecties in deze tentoonstelling tonen het verleden, maar maken ook de brug naar vandaag. De spelers van Pierke van Alijn, Luk De Bruyker en Paul Contryn zijn nog steeds actief. Door dit erfgoed te bewaren willen we **niet alleen het verleden onderzoeken maar ook jonge spelers warm maken en het publiek inspireren** om te ontdekken wat er nog allemaal leeft in het poppen- en figurentheater.

Bijzonder is de collectie van Pierke van Alijn, het huisgezelschap van het museum. In tegenstelling tot de collectiestukken van Theater Taptoe en de familie Contryn, worden de poppen, kostuums en decors vandaag nog steeds gebruikt tijdens voorstellingen. Ze worden niet bewaard in het depot maar worden wel geregistreerd als collectie.

Achter de schermen: erfgoedzorg

De collectie rond poppen- en figurentheater wordt bewaard in het Centraal erfgoeddepot van de Stad Gent in de Ghelamco Arena.

Samson, de Muppets, Sesamstraat, ... elke generatie kent zijn eigen populaire poppen. Veel mensen hebben positieve herinneringen aan het poppen- en figurentheater. Ze gingen er naartoe als kind en gaan nu, jaren later, opnieuw met hun (klein)kinderen.

Poppen- en figurentheater is vandaag nog steeds populair bij jong en oud. Deze expo wil het publiek warm maken om deze theatervorm verder te gaan ontdekken op verschillende podia in Vlaanderen.

Gent en Mechelen

Dat poppenspel leeft in Gent is duidelijk. Wekelijks spreken de voorstellingen van verschillende gezelschappen in de stad een breed publiek aan. Vandaag zijn er in Gent nog zeven actieve poppentheaters die met Pierke spelen: Poppentheater Magie, Koninklijk Poppentoneel Festival, Poppentheater Charlekijn, Poppentoneel Fantasia, Poppentheater Pedrolino, Pierke van Alijn en Pierke Pierlala (Luk De Bruyker – politieke satire voor volwassenen). Deze zeven theaters zijn ontstaan doorheen de 20e en 21e eeuw. Enkele van hen hebben een link met het Spelleke van de Muide. Luk De Bruyker brengt ook met Taptoe's Erf nog steeds voorstellingen. Daarnaast brengt Ultima Thule figuren- en beeldend theater voor en met jongeren, zijn er de beeldende voorstellingen van Miet Warlop en het EFTC, dat jaarlijks tijdens de Gentse Feesten het Puppetsbuskersfestival organiseert. Gent is ook één van de stichtende leden van AVIAMA (International Association of Puppet Friendly Cities).

In Mechelen is DE MAAN, opgericht door de familie Contryn, dé plek voor figurentheater. Ze spelen voorstellingen voor kinderen van 3 tot 14 jaar.

2022: 100 jaar Pierke van Alijn!

In 2022 blaast het poppentheater Pierke van Alijn honderd kaarsjes uit. Het huispoppentheater van het museum kent al een lange geschiedenis. Het werd opgericht door onderpastoor Joris Vandenbroucke in 1922 als *Spelleke van de Muide*. Pierke krijgt er de hoofdrol als goedlachse rebel. In 1942 verandert de naam naar *Spelleke van Folklore*. In 1963 krijgt het Spelleke een vaste stek op de zolder van het toenmalige Museum voor Volkskunde in de Kraanlei. In 2000 verandert de naam van het museum naar Huis van Alijn. In 2013 verandert ook het poppentheater van naam: *Pierke van Alijn*. Pierke van Alijn heeft zelfs zijn eigen [Facebookpagina](#).

Meer info en volledig overzicht op huisvanalijn.be

Speurtocht voor families met kinderen van 4-10 jaar

Gezocht: poppenmakers! Kies je favoriete held uit onze collectie en ga op zoek naar alle onderdelen om je eigen kartonnen theaterpopje te maken. Verzin een goede stem, bouw mee aan het decor en maak je klaar voor het optreden. Licht uit. Pop op!

Workshop 'Word poppenspeler!' voor kinderen van 9-12 jaar

Elaba schroeleboeekes! Zin om ook poppenspeler te worden? Tijdens de Gentse Feesten leren de poppenspelers van Pierke van Alijn je de kneepjes van het vak. Tijdens een workshop ontdek je hoe poppen in een theatervoorstelling tot leven komen. Je leert ze stappen, spreken en het liedje van Pierke zingen. Op het einde zijn je (groot)ouders welkom voor een toonmoment met Pierke in de hoofdrol.

Voorstellingen Pierke van Alijn voor families met kinderen vanaf 3 jaar

Van oktober tot en met mei zijn er elke zaterdag op de museumzolder voorstellingen van het poppentheater Pierke van Alijn. In de schoolvakanties en tijdens de Gentse Feesten zijn er extra voorstellingen.

Foto ©Michiel Devijver

Ontmoeting met de poppenspelers van Pierke van Alijn

Van 01.10.22-25.03.23 kan je op zaterdag de poppenspelers van Pierke van Alijn na de voorstelling ontmoeten tussen 16:00 en 17:00. Ze vertellen je graag meer over het poppentheater en staan klaar om je vragen te beantwoorden.

Voorstelling 'De Kleine Prins'

Speciaal voor de Gentse Feesten en in het kader van deze expo speelt Taptoe's Erf in het Augustijnenklooster een nieuwe versie van 'De Kleine Prins' met een Gentse piloot.

Perscontact

Persbeelden, campagnebeeld <https://flic.kr/s/aHBqjzSAU9>

Annelien Noppe

annelien.noppe@stad.gent

T 0473 56 13 88

Kraanlei 65 9000 Gent

T 09 235 38 00

info@huisvanalijn.be

huisvanalijn.be

Vlaanderen
verbeelding werkt

